

การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF BUDDHIST PSYCHOLOGY IN BEHAVIOURAL
DEVELOPMENT OF VOCATIONAL PRACTICE OF PEOPLE INCARCERATED IN DOI
HANG TEMPORARY PRISON IN CHIANG RAI

โฆสิต ไผเคเรือ

Kosit phaikrae

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reserch) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่รวบรวมข้อมูล จากเอกสาร (Document) และจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) พฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย พบว่า การฝึกวิชาชีพเป็นการglomเกลตาและพัฒนา เพื่อให้ผู้ต้องขังกลบออกไปเป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง และไม่สร้างภาระแก่สังคมเป็นการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ การฝึกวิชาชีพ ในเรือนจำเป็นการพัฒนาชีวิตของผู้ต้องขัง โดยการสอนให้ผู้ต้องขังทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองได้

2) การวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติกรรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาใช้ในการขัดเกลาด้าน

จิตใจของผู้ต้องขังที่ฝึกวิชาชีพ ประกอบไปด้วย หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หลักพละ 5
หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักปาริสุทธิศีล 4 มรรคมรรค 8

3) การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤตินิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำ
ชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย พบว่า การหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤตินิสัยการฝึกวิชาชีพ
ผู้ต้องขัง เช่น 1.หลักสูตรการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ 2.หลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ 3.หลักสูตร
การชงกาแฟและน้ำสมุนไพร 4.หลักสูตรช่างซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศ 5.หลักสูตรช่างซ่อม
รถจักรยานยนต์ 6.หลักสูตรช่างซ่อมรองเท้า โดยการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นทั้ง 6 หลักสูตร
คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธจิตวิทยา; การพัฒนาพฤตินิสัย;ผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง

Abstract

The material has objectives to 1) study the habitual behavior towards vocational training of inmates in Doi Hang Temporary Prison in Chiang Rai Province, 2) analyze Buddhist psychology principles and habitual behavior development towards vocational training of inmates in Doi Hang Temporary Prison in Chiang Rai province and 3) to integrate Buddhist psychology in the developing the habitual behavior towards vocational training of inmates in Doi Hang Interim Prison in Chiang Rai province. This is the qualitative research and tools to collect data were document and interviewing. The research result found that:

1) the habitual behavior towards vocational training of inmates in Doi Hang Temporary Prison in Chiang Rai Province was that the vocational training was to refine and develop in order to allow inmates to return to live on their own and not creating burden to society and to prevent the recurrence of wrongdoings. Vocational training in prison was to improve inmates' lives by teaching them to work for their own living.

2) analyzing of Buddhist psychology principles and habitual behavior development towards vocational training of inmates in Doi Hang Temporary Prison in Chiang Rai province was found that the application of Buddhist psychology to refine the minds of inmates who practice vocational training consists of Thittha ThammiGathaprayoth(virtues conducive to benefits in the present; virtues leading to
19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชมั่งคณาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

temporal welfare), Phala 5 (controlling/power faculty 5), Sappurisidhamma 7 (quality of a good man; virtues of a gentleman), parisudhi 4 (morality consisting in purity; morality of purification; morality of pure conduct) and Mak 8 (eightfold path). And

3) the integration of Buddhist psychology in the developing the habitual behavior towards vocational training of inmates in Doi Hang Interim Prison in Chiang Rai province with the 6 short courses as follows; 1. Thai traditional massage courses for health, 2. healthy foot massage course, 3. coffee and herbal tea brewing course, 4. air conditioning repair and maintenance technician course, 5. motorcycle mechanic course, and 6. shoe repair course.

Key Words: Integration, Buddhist Psychology Principles, Habitual Behavior Development, inmates in Doi Hang Temporary Prison.

บทนำ

เรือนจำชั่วคราวดอยฮางเชียงราย ตั้งอยู่เลขที่ 222 หมู่ที่ 3 ต.ดอยฮาง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ด้วยเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง สังกัดเรือนจำกลาง เชียงราย ดำเนินการตามโครงการในพระราชดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถน้อมนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปใช้ได้จริงภายหลังพ้นโทษ เป็นการสร้าง กำลังใจให้กับผู้ต้องขังและยังทำให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม โดยมีทักษะที่สามารถ ดำรงชีวิตที่พึ่งตนเองได้ไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก ในปัจจุบัน เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง เป็นศูนย์การ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เปิดให้บริการเข้าเยี่ยมชมการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และเป็นจุด Check in ที่สำคัญของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการภารกิจหน้าที่ของเรือนจำ และทัณฑสถานนั้น มุ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูก ควบคุมเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหลัก ปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการด้วย คือการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย และการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็น คนดี ไม่หันไปกระทำผิดซ้ำอีก หลังได้รับการปลดปล่อย นอกจากนี้ การบริหารงานเรือนจำ ยังต้อง ดำเนินการอีกหลายๆ ด้าน ด้วยกัน เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคน ทั้งผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ ฉะนั้น ผู้บริหารงานเรือนจำที่ดี 19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ควรจะมีความรู้และความสามารถ ทั้งเรื่องการบริหารงาน และการบริหารคน เพื่อที่จะทำให้งานของเรานั้น ดำเนินการไปได้ด้วยดี และเกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

ในส่วนของพฤติกรรมการศึกษาชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ แหล่งก่อกำเนิดสืบเนื่องจาก พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเป็นผู้นำในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่แตกแขนงออกไป มิใช่หยุดอยู่เพียงมิติของกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงมิติทางสังคม การศึกษา สาธารณสุข ในการนำมาบูรณาการร่วมกัน จากนั้นมีพระดำริให้เรือนจำเปิดพื้นที่เชื่อมต่อสังคม นอกเหนือจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้ต้องขังระหว่างอยู่ในเรือนจำแล้ว ยังทรงให้นำเรื่องการพัฒนาจิตใจโดยใช้หลักธรรมในแนวทางต่างๆ เข้ามาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อสร้างความมั่นคงทางใจอย่างยั่งยืน รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการพัฒนาทางเลือกมาปรับใช้กับผู้ต้องขังให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และนี่จึงถือเป็นที่มาของการเปิด “ศูนย์การเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรอยทาง” ในอีกมุมหนึ่งผู้ต้องขังเองได้รับการฝึกอาชีพที่พวกเขาสนใจ รวมถึงต่อยอดอาชีพที่ทันสมัยกับสังคมปัจจุบัน ที่สุดผู้ต้องขังยังจะได้มีโอกาสได้สร้างสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับประชาชนภายนอก ให้พวกเขาได้ปรับตัวปรับความคิดเป็นเชิงบวกมากขึ้น และมองเห็นคุณค่า ในตัวเอง มีความมั่นใจ นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ในส่วนของผู้ต้องโทษ ไม่ว่าโทษที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาด หรือเจตนาให้เกิดขึ้น เมื่อรู้ตัวว่า จะต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ เชื่อว่า สภาพจิตใจจะเต็มไปด้วยความเครียด หากไม่ได้รับการช่วยเหลือ คนเหล่านี้อาจมีสภาพจิตใจที่ผิดปกติติดตัวไปเมื่อพ้นโทษ ดังนั้นจึงยึดหลักสำคัญคือการมองผู้ต้องขังในฐานะของเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง และช่วยเหลือทางจิตใจเพื่อให้สามารถมีความสุขกับสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงมีกิจกรรมบำบัดที่จัดขึ้นให้กับผู้ต้องขังนั้น จะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นผ่านโครงการในพระราชดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ เช่น การศึกษาอาชีพสอนทำเบเกอรี่ วาดภาพ ปลูกผัก ทำเกษตรสวนครัว ซึ่งผู้ต้องขังสามารถเลือกเรียนได้ตามความชอบ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าว ช่วยทำให้ผู้ต้องขังผ่อนคลายความตึงเครียดได้บ้าง และสามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับผู้ต้องขังได้ในยามที่พ้นโทษออกไป รวมถึงขั้นตอนการสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังเป็นกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัย แนวทางหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ มีการดำเนินงานเริ่มจากการรับนโยบาย นำมาปฏิบัติเป็นการแบบบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจสำคัญคือ การควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยกระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขัง เป็นการพัฒนามนุษย์ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาด้วยการ

19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พัฒนา ระบบการดำเนินชีวิตทั้งสามด้านให้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม โดยหลักสูตรอบรมที่เสริมสร้างจริยธรรมนั้น เน้นไปตามหลักสูตรที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยมีหน่วยปฏิบัติในระดับเรือนจำ/ทัณฑสถานฯ คือ ฝ่ายการ ศึกษาฯ งานพัฒนาจิตใจ เช่น โครงการพัฒนาจิตใจ หลักสูตรศกศาสนา , โครงการอบรม, วันสำคัญของ ชาติ, ศาสนาและสถาบัน, โครงการวิวัฒน์พลเมืองฯ, โครงการเยี่ยมอบรมศึกษา, และโครงการเรือนจำเรือน ความ เป็นต้น โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการนำกระบวนการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นวิธีสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้เข้มแข็งไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำได้

หลักสูตรธรรมพุทธรูปที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางด้านพุทธานุกิจวิทยา ได้แก่ หลักศีล 5 มรรคมีองค์ 8 หลักสังคัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 โยนิโสมนสิการ และหิริ โอตตัปปะ โดยมีกระบวนการสำคัญ ได้แก่ 1) การฝึกสมาธิภาวนา ให้เกิดขึ้นเป็นการแนวคิดที่ถูกต้อง ความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม 2) ฝึกกระบวนการไตรสิกขา เป็นการฝึกอบรมศีล สมาธิ และปัญญา เป็นพัฒนาด้านความประพฤติทางกาย วาจา และใจ 3) การปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในกิจวัตรประจำวันและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ด้วยสาเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธานุกิจวิทยา ในการพัฒนาพฤติกรรมนิสสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮางในจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดฝึกอบรม วิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ภายนอก ซึ่งผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพมาแล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยง ตนเองและครอบครัวได้ แม้จะไม่สามารถลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำลงได้มากนัก เนื่องจากผู้ต้องขัง คติยาเสพติดส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มที่มีกกลับมากระทำผิดซ้ำอีก อาจเป็นเพราะทัศนคติของสังคมใน ปัจจุบัน ที่มองด้านวัตถุและตัวเงินเป็นสำคัญ จึงทำให้คนกลุ่มนี้กลับมาค้ายาเสพติดอีก เนื่องจากไม่ ต้องเหน็ดเหนื่อยและมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ จึงละเลยวิชาชีพที่เคยฝึกอบรมมาเพื่อประกอบอาชีพที่ สุจริตเสียภายหลังพ้นโทษ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ต้องขังคดีอื่นๆ เมื่อได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพไป แล้ว มักจะนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพสุจริต เพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวเป็นจำนวนมาก จึงเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมได้ระดับหนึ่ง เช่น ปัญหาการว่างงาน และช่วยลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังบางกลุ่มลงได้ จึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ต้องขังเองและประเทศชาติบ้านเมือง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

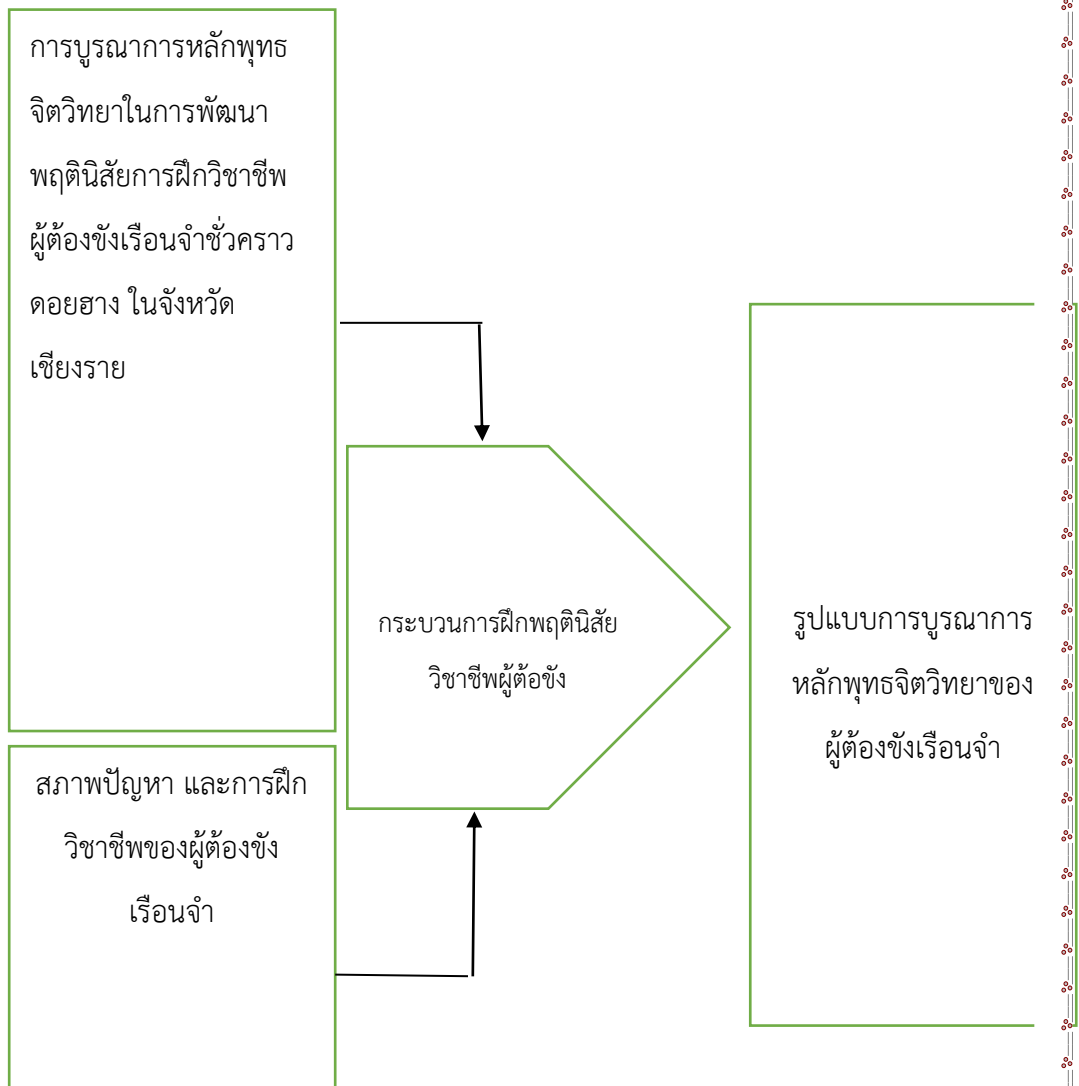
การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้มีบททบทวนวรรณกรรมดังนี้คือ

- 1) ยุบล เบญจรงค์กิจ ได้อธิบายเรื่องการวิเคราะห์ผู้รับสารไว้ดังนี้ทัศนคติ นำไปสู่พฤติกรรมของมนุษย์อย่างไร ซึ่งเมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ภายในจิตใจของมนุษย์แล้ว สิ่งที่เกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกต่อผู้อื่น
- 2) พันธุ์ทิพย์ รามสูตร ได้อธิบายเรื่องแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมไว้ดังนี้ พฤติกรรม หมายถึง ปฏิบัติต่าง ๆ หรือกิจกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา ซึ่งสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม มีทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก ที่เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ตลอดเวลา เช่น การพูด การแสดงกิจกรรมารยาต่าง ๆ
- 3) สุภัททา ปิณฑะแพทย์ ได้อธิบายเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้ 1. พิจารณาจากพฤติกรรมที่ปรากฏด้วยการสังเกต พฤติกรรมภายนอก (Overt) 2. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะ 3. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว 4. พิจารณาจากแหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ พฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological Activities) 5. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้คือ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขัง
เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจทางสังคม แนวคิด
และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักพุทธจิตวิทยา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติ
ณิสัย การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

2. เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัย
โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วม
ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus
Group Discussion)

3. สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
เทคโนโลยี ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survry Research) เพื่อให้
ได้มาซึ่งการวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำ
ชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

3.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

3.3 ประชุมสนทนากลุ่มย่อย

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และ จากการประชุมกลุ่มย่อย

3.5 สรุปผลการวิจัย

3.6 นำเสนอผลการวิจัย

4. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survry Research)
เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ การวิเคราะห์หลักพุทธ
จิตวิทยากับการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปราชญ์
ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5. สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ

1. ได้ทราบถึงพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง
ในจังหวัดเชียงราย
2. ได้บูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง
เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย
3. มีการวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง
เรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

6. นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

ผลการวิจัย

1) พฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย พบว่า
การฝึกวิชาชีพเป็นการกล่อมเกล่าและพัฒนา เพื่อให้ผู้ต้องขังกลั่บออกไปเป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิต
ได้ด้วยตนเอง และไม่สร้างภาระแก่สังคมเป็นการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ การฝึกวิชาชีพ ใน
เรือนจำเป็นการพัฒนาชีวิตของผู้ต้องขัง โดยการสอนให้ผู้ต้องขังทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองได้ การ
ฝึกวิชาในเรือนจำนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้
ภายหลังพ้นโทษ จะได้ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากกรมการจัดหา
งาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
ในการลงนามบันทึกข้อตกลง การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังเป็นภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์
เนื่องจากผู้ต้องขังที่กระทำผิดและถูกจำเข้ามอลงโทษในเรือนจำ ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพติดตัว ไม่สามารถ
ช่วยเหลือตัวเองได้ จึงหันไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย กรมราชทัณฑ์จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการ
ฝึกวิชาชีพไว้สำหรับผู้ต้องขังได้

2) การวิเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยากับการพัฒนาพฤติณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำ
ชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาใช้ในการขัดเกลาด้าน
จิตใจของผู้ต้องขังที่ฝึกวิชาชีพ ประกอบไปด้วย หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ คือ การมีความ
ขยันหมั่นเพียร การรักษาโรคทรัพย์ที่หามาได้ด้วย ความขยันหมั่นเพียรโดยความชอบธรรม
19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชมั่งคณาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การคบถุฬยณมตร การเป็นอยู่อย่างเพียงพอดมก่าล้งแห่งทรัพย์ การหลัภผล 5 คื ศรัทธาพละ
ก่าล้งความเชือความเชือวริยะพละ ความเพียร ก่าล้งแห่งความเพียรพยายาม สติพละ ความระลึกได้
ก่าล้งแห่งสติ ระลึกรู้ สมณิพละ ความตั้งใจมั่น ก่าล้งแห่งความตั้งมั่น ปัญญาพละ ความรอบรู้ที่เกิด
จากญาณปัญญา หลัภสัปปุริสธรรม 7 คื อัมมัญญตา เป็นผู้รู้จักเหตุ อตตัณญตา เป็นผู้รู้จักผล
อตตัณญตา เป็นผู้รู้จักตน มัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักประมาณ กาลัญญตา เป็นผู้รู้จักบรุษ ปุคคัญญ
ตา เป็นผู้รู้จักบุคคล หลัภปาริสุทธิศีล 4 คื การสำรวมในปาฏิโมกข์ การสำรวมในอินทริย 6 คื หู คอ
ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบธรรม การพิจารณาถอนจิงบริโศค มรรคมืองค์ 8 คื
ความเห็นที่ถูกต้อง ความคิดที่ถูกต้อง วาจาที่ถูกต้อง การปฏิบัติที่ถูกต้อง การหาเลี้ยงชีพที่ถูกต้อง
ความเพียรที่ถูกต้อง การมีสติที่ถูกต้อง การมีสมณิที่ถูกต้อง สิ่งเหล่านั้ ต้องนำมาใช้ประกอบกับ
ผู้ต้องช้ง เพื่อเป็นล้งโน้มนาวจิตใจของผู้ต้องช้งอื่กด้วย

3) การบูรณาการหลัภพุทธิจิตวิทยาในการพัฒนาพถุณิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องช้งเรือนจำ
ช่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงรย พบว่า การหลัภพุทธิจิตวิทยาในการพัฒนาพถุณิสัยการฝึกวิชาชีพ
ผู้ต้องช้ง เช่น 1.หลัภสูตรการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ 2.หลัภสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ 3.หลัภสูตร
การชงกาแฟและน้ำสมุนไพร 4.หลัภสูตรช่างซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศ 5.หลัภสูตรช่างซ่อม
รถจักรยานยนต์ 6.หลัภสูตรช่างซ่อมรองเท้า โดยการฝึกอบรวิชาชีพหลัภสูตรระยะสั้นทั้ง 6 หลัภสูตร
หลัภสูตรต่างที่ กล่าวถึงมานั้ ต้องมีกระบวนการก่อนที่จะนำมาใช้ในการฝึก ซึ่งจะเรียงลำดับในการนำมา
เป็นสื่อในการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย ต้องหาครูผู้สอนเฉพาะที่มีความรู้ในเฉพาะเรื่งนั้นๆ อย่างหลัภสูตร
การนวดแผนไทยก็จะมีระยะเวลาในการสอนเป็นหลัภสูตรในการนวด 1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง 3 ชั่วโมง และมี
กระบวนการนวดต่างๆ และการลงระดับแรงของลูกค้ำอื่กด้วย ส่วนหลัภสูตรการชงกาแฟ ก็จะเน้นสอนแต่
ละสูตรของกาแฟ อาทิ เอสเพรสโซ่ อเมริกาโน่ ลาเต้ คาปูชิโน มอคค่า และสูตรน้ำสมุนไพร เช่น น้ำมะตูม
น้ำเก็กฮวย น้ำดอกค้ำฝอย น้ำกระเจี๊ยบ น้ำตะไคร้ น้ำอัญชัน น้ำมะรุ้ม ที่สอนทำ ส่วนหลัภสูตรช่างซ่อม
ก็ต้องดูผู้ต้องช้งอื่กที่ว้ เป็นผู้ต้องช้งอะไรมาบ้าง เพราะบางสายงานอาจจะไม่เหมาะสม อย่างช่างสี
เพราะผู้ต้องช้งที่โดนโทษเรื่งยาเสพติด มิควรจะมาฝึกวิชาชีพในด้านนี้ เพราะกลัวจะมกรจะทำซ้ำอื่ก สิ่ง
เรานั้นนั้ ต้องใช้หลัภพุทธิจิตวิทยามาประกอบอื่กด้วย เพื่อจะมีผลให้กับผู้ต้องช้ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องดังนี้คือ

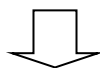
สุกัญญา กาญจนรัตน์ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่าความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษผู้ต้องขังมีความคาดหวังต่อตนเองในระดับมากที่สุด

ธนภัทร วางอภัย ได้ทำการศึกษาศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา ความคาดหวัง หลังพ้นโทษของผู้ต้องขังที่เข้าโครงการนี้ คือ ต้องการกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวประกอบอาชีพ

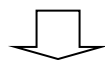
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้คือ

การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤตินิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำ
ชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย

มีชุดคู่มือการใช้พุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤตินิสัย
การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

ได้ต้นแบบผู้ต้องขังในการนำหลักพุทธจิตวิทยาไปใช้ฝึกวิชาชีพ
ผู้ต้องขังเรือนจำ

ผู้ต้องขังสามารถนำหลักพุทธจิตวิทยานำไปใช้ได้

สรุป

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย การฝึกวิชาชีพเป็นการกล่อมเกล่าและพัฒนา เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับออกไปเป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิต ได้ด้วยตนเอง และไม่สร้างภาระแก่สังคมเป็นการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ มีการปลูกฝังให้ผู้ต้องขังนำหลักธรรมมาใช้ในการประกอบชีวิตเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจโดยการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาใช้ในการขัดเกลาด้านจิตใจของผู้ต้องขังที่ฝึกวิชาชีพ ประกอบไปด้วย หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หลักพละ 5 หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักปาริสุทธิศีล 4 มรรคมิถุน 8 มีการนำหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เช่น 1.หลักสูตรการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ 2.หลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ 3.หลักสูตรการชงกาแฟและน้ำสมุนไพร 4.หลักสูตรช่างซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศ 5.หลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ 6.หลักสูตรช่างซ่อมรองเท้า โดยการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นทั้ง 6 หลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ก.ควรมีการเพิ่มกิจกรรมและโปรแกรมในการอบรมหลักธรรมะเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจแก่ผู้ต้องขังมากขึ้น

ข.ควรมีโครงการในการฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ

ค.ควรเพิ่มการอบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังให้มากขึ้นทั้งทางธรรมและการประกอบวิชาชีพเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำชั่วคราวดอยฮาง ในจังหวัดเชียงราย ประกอบไปด้วย การฝึกวิชาชีพเป็นการกล่อมเกล่าและพัฒนา เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับออกไปเป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง ไม่สร้างภาระแก่สังคมเป็นการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ การฝึกวิชาชีพในเรือนจำเป็น 19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การพัฒนาชีวิตของผู้ต้องขัง โดยการสอนให้ผู้ต้องขังทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเอง การประยุกต์ใช้หลัก
พุทธจิตวิทยาใช้ในการขัดเกลาด้านจิตใจ ด้วยหลัก ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ หลักพระ 5 หลักสัปปุริส
ธรรม 7 หลักปาริสุทธิศีล 4 มรรคมืองค์ 8 หลักพุทธจิตวิทยาในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยการฝึกวิชาชีพ
ผู้ต้องขังเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหลังจากพ้นโทษออกไป

References

- แดนไท เจริญ. (2560). *ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ*.
วิทยานิพนธ์ศาสนาสาตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2560). *จิตวิทยาการศึกษา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิต
วิทยาลัย.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. (2560). *จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุบล เบญจรงค์กิจ. (2534). *การวิเคราะห์ผู้รับสาร*. กรุงเทพมหานคร.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. (2552) *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.